

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Latvijas romu platformas sanāksmes

NOSLĒGUMA ZIŅOJUMS

SANĀKSMES NORISES VIETA UN LAIKS: Rīgā, viesnīcas „Astor Riga Hotel” (Zigfrīda Annas Meierovica bulvāris 10, Rīga, LV-1050) konferenču zālē „Akadēmija”, 2017. gada 29. maijs, plkst. 10:00 – 15:30

DALĪBNIEKI:

- valsts un pašvaldību institūciju pārstāvji, t.sk. Romu integrācijas politikas īstenošanas konsultatīvās padomes locekļi
- Reģionālo ekspertu tīkla romu integrācijas jautājumos pārstāvji,
- romu NVO un kopienas pārstāvji,
- projekta „Latvijas romu platforma I: dialogs, sadarbība un iesaistīšana” darbinieki un eksperti.

KOPĀ 45 DALĪBNIEKI.

SATURS

1. LATVIJAS ROMU PLATFORMAS PROJEKTA AKTIVITĀŠU GALVENIE REZULTĀTI UN SANĀKSMĒ IZTEIKTIE VIEDOKĻI

- 1.1. Latvijas romu platformas projekta galvenie rezultāti
- 1.2. Latvijas romu platformas projekta aktivitāšu vadītāju un ekspertu atzinumi un nozīmīgākās iniciatīvas, kas būtu jāatsaista pašvaldībās, kurās dzīvo romu iedzīvotāji

2. IETEIKUMI LATVIJAS ROMU PLATFORMAS ATTĪSTĪBAS AKTIVITĀTĒM UN PROBLĒMU PRAKTISKAJIEM RISINĀJUMIEM

- 2.1. Darba grupu darba rezultāti
 - I. grupa - romu mediatori
 - II. grupa - romu iesaistīšanas mehānismi Eiropas Sociālā Fonda (ESF) atbalsta aktivitātēs
 - III. grupa - romu kultūras pasākumi starpkultūru dialoga stiprināšanai
- 2.2. Praktiski risinājumi romu integrācijas politikas attīstībai
- 2.3. Ieteikumi Latvijas romu platformas aktivitātēm

1. LATVIJAS ROMU PLATFORMAS PROJEKTA AKTIVITĀŠU GALVENIE REZULTĀTI UN SANĀKSMĒ IZTEIKTIE VIEDOKĻI

1.1. Latvijas romu platformas projekta galvenie rezultāti

ĪSTENOTIE PASĀKUMI:

- Noorganizētas un novadītas 3 reģionālo ekspertu sanāksmes un labas prakses vizītes pašvaldībās (Daugavpilī, Jūrmalā un Jelgavā); iesaistīto personu skaits – 88 cilvēki, t.sk. reģionālie eksperti, romi, vietējas pašvaldības pārstāvji; informācija no sanāksmēm ir apkopota un sagatavots noslēguma ziņojums par labās prakses piemēriem, izteiktajiem problemātikas jautājumiem un iespējamajiem risinājumiem.
- Noorganizētas un novadītas 4 praktiskās darbnīcas „Romu ģimeņu sociālās situācijas uzlabošana vietējā līmenī” (Valmierā, Jelgavā, Daugavpilī un Ventspilī); iesaistīto personu skaits -123 cilvēki, t.sk. pašvaldību pārstāvji un speciālisti, romu pilsoniskās sabiedrības pārstāvji un aktīvisti un NVO pārstāvji; informācija no darbnīcām ir apkopota un sagatavots ziņojums par darbnīcā izteiktajiem problemātiskajiem romu integrācijas jautājumiem, iespējamajiem risinājumiem, izmantojot jau esošas Eiropas Sociālā fonda atbalsta programmas un aktivitātes.
- Noorganizētas un novadītas kapacitātes celšanas apmācības romu NVO pārstāvjiem par kvalitatīvu projekta pieteikuma izstrādi un īstenošanu, iesaistīto personu (romu) skaits - 14; sagatavotas praktiskās vadlīnijas par projektu izstrādi romu aktīvistiem un romu nevalstisko organizāciju pārstāvjiem, kuras pielāgotas romu mērķauditorijai.
- Noorganizētas un novadītas 3 izglītojošas lekcijas par Latvijas romu kultūru un vēsturi, un organizēta izstādes „Romu holokausts Latvijā (1941. – 1945.)” atklāšana un tā nodrošināšana 3 nedēļu laika trijās pašvaldībās (Jelgavā, Tukumā un Ventspilī), iesaistīto personu skaits -153 cilvēki, t.sk. pašvaldību pārstāvji, romu pilsoniskās sabiedrības pārstāvji un aktīvisti, NVO pārstāvji, jaunieši, seniori un citi interesenti; sagatavots un izdots informatīvais materiāls par romu genocīdu Otrā pasaules karā Latvijā.

GALVENIE SASNIEGTIE REZULTĀTI:

- Veicināta sadarbība un dialogs starp romu pilsonisko sabiedrību, valsts un pašvaldību iestāžu pārstāvjiem un sociālajiem partneriem.
- Nodrošināts plašs iesaistīto personu skaits (gan romi, gan ne-romi) un viņu efektīva līdzdalība romu kopienas atbalstam.
- Uzlabota pašvaldību darbinieku un romu cilvēku izpratni par Latvijas romu kultūru un vēsturi, īpaši par romu genocīdu Latvijā Otrajā pasaules karā laikā.
- Veikta romu integrācijas politikas pasākumu kopuma koordinācija un ieviešana valsts, reģionālā un vietējo kopienu līmenī.

1.2. Latvijas romu platformas projekta aktivitāšu vadītāju un ekspertu atzinumi un nozīmīgākās iniciatīvas, kas būtu jāattīsta pašvaldībās, kurās dzīvo romu iedzīvotāji

- nodrošināt romu tautības skolotāja palīga darbu tajās izglītības iestādēs, kur mācās ievērojams romu bērnu skaits;
- nodrošināt romu bērniem atbalsta personāla pieejamību skolās (psihologa, logopēda un sociālā pedagoga pakalpojumi);
- nodrošināt romu mediatoru darbību pašvaldībās, kur dzīvo salīdzinoši liels romu iedzīvotāju skaits (Valmierā, Ventspilī, Jelgavā, Rīgā, Dobelē, Jūrmalā, Limbažos, Vilpulkā);
- nozīmēt konkrētu pašvaldības darbinieku specializēties darbam ar romu kopienā (īpaši tajā vietās, kur nav pieejams romu mediators vai skolotāju palīgs);
- izglītēt pašvaldību darbiniekus, kuri strādā ar romu iedzīvotājiem, un rosināt lietot principu „līdzīgs līdzīgam”, un nodrošināt komunikāciju un informācijas apriti vieglā, romu mērķa auditorijai saprotamā valodā;
- nodrošināt dienas - higiēnas centra pieejamību romiem tajās pašvaldībās, kur dzīvo salīdzinoši liels romu iedzīvotāju skaits (Valmierā, Ventspilī, Jelgavā, Daugavpilī, Dobelē);
- īstenot motivācijas pasākumus romu iedzīvotāju sadarbības veicināšanai un pilsoniskās līdzdalības aktivizēšanai (dalībai NVO, sadarbības un starpkultūru dialoga projektos u.c.);
- izglītēt izglītības darbiniekus un pedagogus par tolerantas un iekļaujošas vides veidošanu izglītības iestādēs (ar uzsvāri uz romu bērnu problēmsituāciju);
- organizēt izglītojoši praktisku pasākumus romu iedzīvotājiem par aktuālām tēmām (piemēram, kā iekārtoties darbā) , t.sk., par pašapziņas celšanu;

- veicināt bezmaksas interešu izglītības pieejamību un organizēt pasākumu romu bērniem vispārējās attīstības veicināšanai (darbnīcas, vasaras nometnes, ekskursijas utml.);
- nodrošināt bezmaksas valsts valodas apmācības kursus un organizēt praksē balstītas latviešu valodas mācības (t.i., rakstu valodu mācās kopā ar amatu, profesiju);
- rosināt inovatīvu un praktisku atbalsta instrumentu attīstīšanu romu nodarbinātības veicināšanai (piemēram, NVA rekomendācijas vēstule potenciālajam darba devējam);
- popularizēt sociālās uzņēmējdarbības un citas metodes nodarbinātības veicināšanai;
- popularizēt labās prakses piemērus dažādās jomās nacionālā līmenī.

2. IETEIKUMI LATVIJAS ROMU PLATFORMAS ATTĪSTĪBAS AKTIVITĀTĒM UN PROBLĒMU PRAKTISKAJIEM RISINĀJUMIEM TURPMĀKAJIEM GADIEM

2.1. Darba grupu darba rezultāti

Latvijas romu platformas sanāksmes dalībnieki izstrādāja ieteikumus un praktiskus risinājumus trīs tematiskajās grupās:

I. grupa - romu mediatori

II. grupa - romu iesaistīšanas mehānismi Eiropas Sociālā Fonda (ESF) atbalsta aktivitātēs

III. grupa - romu kultūras pasākumi starpkultūru dialoga stiprināšanai

I.GRUPA - ROMU MEDIATORI

Mērķis: nodrošināt un attīstīt romu mediatoru darbību Latvijā.

Problēmjaautājumi:

- Kādi ir galvenie darbības mērķi un uzdevumi pašvaldībās?
- Kādas zināšanas un prasmes nepieciešams apgūt pirms darbības uzsākšanas?
- Kas ir galvenie sadarbības partneri?
- Kāda veida sadarbības modeļi ar pašvaldību iestādēm ir visefektīvākās?

DARBA GRUPAS IETEIKUMI:

Romu mediatora darbības mērķis - veicināt sadarbību starp romu ģimenēm un dažādām pašvaldības iestādēm un to speciālistiem, kā arī attīstīt romu integrācijas un sociālās iekļaušanas iespējas, t.sk. romu iedzīvotāju pieeju pašvaldībā sniegtajiem pakalpojumiem;

⇒ Galvenie uzdevumi:

- nodrošināt romu ģimenēm „uzticības personas” atbalstu;
- veicināt sadarbības tīkla izveidošanu ar dažādu pašvaldības institūciju darbiniekiem romu iekļaušanas jautājumi risināšanai;
- veikt savlaicīgu romu kopienas vajadzību, iespēju un problēmu apkopošanu (anketas/aptaujas u.c.);
- veikt romu statistisko uzskaiti;
- veicināt romu mērķa auditorijas līdzdalību ESF atbalsta aktivitātēs, kā arī darba tirgū.

⇒ Vēlamie sadarbības partneri:

- izglītības iestādes;
- sociālie dienesti;
- Nodarbinātības valsts aģentūras filiāļu nodaļas;
- uzņēmēji/darba devēji;
- romu / ne-romu nevalstiskās organizācijas;
- krīzes centri, labdarības un reliģiskās organizācijas.

⇒ Nepieciešamās prasmes un zināšanas:

- romu un valsts valodas zināšanas;
- vismaz pamatzglītība (prasme rakstīt un lasīt);
- komunikācijas prasmes;
- vēlme attīstīties (celt izglītības līmeni; uzlabot dažādas prasmes; iesaistīšanās dažādos projektos).

II. GRUPA - ROMU IESAISTĪŠANAS MEHĀNISMI ESF ATBALSTA AKTIVITĀTĒS

Mērķi:

- veicināt romu mērķa auditorijas iesaisti dažādās ESF atbalsta aktivitātēs, proti, projekta “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai” (īsteno Izglītības kvalitātes valsts dienests), projekta „Proti un dari!” NEET¹ jauniešiem (īsteno Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra), projekta “Atbalsts ilgstošajiem bezdarbniekiem” (īsteno Nodarbinātības valsts aģentūra) aktivitātēs un aktivitātes „Diskriminācijas novēršanas un sociālās iekļaušanas pakalpojumu īstenošana sociālās atstumtības un diskriminācijas riskiem pakļautajiem iedzīvotājiem” pasākumos (īsteno Sabiedrības integrācijas fonds), un konkrēti,
- mazināt romu bērnu priekšlaicīgu mācību pamešanas riskus;
- darbs ar neaizsargātajiem NEET jauniešiem (kas nav iesaistīti ne nodarbinātībā, ne izglītībā, ne mācībās);
- atbalsts un motivējoši pasākumi ilgstošajiem bezdarbniekiem;
- pretdiskriminācijas pasākumu organizēšana u.c.

Problēmjaautājumi:

Kādas darbības veikt, lai efektīvizētu pašvaldību institūciju iesaistīšanos esošajās un plānotajās atbalsta programmās?

DARBA GRUPAS IETEIKUMI:

- ⇒ romu mediators jeb atbalsta persona regulāri informē vietējo romu iedzīvotājus par atbalsta iespējām vienkāršā, romiem saprotamā valodā un piedāvā konkrētus palīdzības/ atbalsta veidus minēto ESF atbalsta pasākumu ietvaros; nepieciešamības gadījumā sazinās ar vietējiem ESF projektu koordinatoriem un/vai uzņemas dalību projektā kā atbalsta persona vai mentors, nodrošinot atbalstu un konsultācijas romu cilvēkiem minēto projektu ietvaros;
- ⇒ uzrunāt sociālos medijus romu valodā, lai nodrošinātu plašāku šīs mērķa auditorijas iesaisti ESF atbalsta pasākumos un projektos;
- ⇒ izskatīt iespēju organizēt atbalstu romu bērnu pieskatīšanai laikā, kad notiek projektu/fondu pasākumi.

¹ Jaunieši vecumā no 15 līdz 29 gadiem, kuri nemācās, nestrādā, neapgūst arodu un nav reģistrēti NVA kā bezdarbnieki.

III. GRUPA - ROMU KULTŪRAS PASĀKUMI STARPKULTŪRU DIALOGA STIPRINĀŠANAI

Mērķis: Latvijas romu savstarpēja sadarbības kultūras jomā un sadarbībā starp romiem un plašāko sabiedrību.

Problēmjaautājumi:

- Kāda veida kultūras pasākumi ir nepieciešami?
- Kas ir atbildīgs/ var uzņemties atbildību par šādu kultūras pasākumu īstenošanu?
- Kā izplatīt labos piemērus?

DARBA GRUPAS IETEIKUMI:

- ⇒ organizēt reģionos Romu kultūras dienas, kur atbildību par pasākumu īstenošanu uzņemas pašvaldība (kultūras pārvalde, sociālās integrācijas lietu pārvalde u.c.);
- ⇒ palīdzēt attīstīties romu pašdarbības kolektīviem reģionos, tai skaitā nodrošinot finansējumu no pašvaldības (piemēram, apmaksājot pašdarbības kolektīva vadītāja – roma darbu);
- ⇒ organizēt romu kultūras pasākumus skolās (dejas, rotaļas, dziesmas);
- ⇒ veicināt sadarbību ar citu reģionu romu tautas kolektīviem, kā arī attīstīt sadarbību ar latviešu un mazākumtautību kolektīviem;
- ⇒ Latvijas romu pašdarbības kolektīvu dalība valsts mēroga festivālos, piemēram, Latvijas kultūru festivālā, ko finansē Kultūras ministrija (un citos kultūras pasākumos)
- ⇒ organizēt romu kopienai jauno talantu konkursus (ar balvu fondu);
- ⇒ romu mediators informē romu kopienu par iespējām iesaistīties kultūras aktivitātēs/pasākumos.

2.2. Praktiski risinājumi romu integrācijas politikas attīstībai

➤ **Mērķis: romu mediatoru darbības nodrošināšana un attīstīšana**

- finansējuma piešķiršana romu mediatoru darbībai noteiktajās pašvaldībās;
- romu mediatoru apmācību organizēšana;
- romu mediatoru pienākumu un uzdevumu apraksta, kā arī darba plāna izstrāde;
- romu mediatora rokasgrāmatas/ darba vadlīniju izstrāde;
- regulāra labās prakses apkopošana un popularizēšana;
- pieredzes apmaiņas pasākumu organizēšana (nacionālā un starptautiskā līmenī).

➤ **Mērķis: attīstīt izglītības pieejamību un veicināt pedagogu sadarbību ar romu vecākiem**

- romu vecāku izglītošana par izglītības nepieciešamību un informācijas sniegšana viņiem pieejamā formā par tiem ieguvumiem, kurus iespējams saņemt mūsu sabiedrībā, ja ir noteikta izglītības pakāpe;
- romu resursu un/vai vecāku atbalsta centru izveide izglītības iestādēs, kurās mācās salīdzinoši liels romu bērnu skaits;
- romu skolotāja palīga darba nodrošināšana pirmsskolas un sākumskolas posmos;
- romu skolēnu motivēšanas programmas un ieteicamo pasākumu izstrāde (piemēram, vakanču gadatirgu apmeklēšana);
- romu skolēniem pēcstundu nodarbību organizēšana pamatskolās ar mērķi pildīt mājas darbus un gatavoties pārbaudes darbiem;
- IZM veiktā romu skolēnu monitoringa procesa pilnveide un papildināšana ar jauniem elementiem, piemēram, ar informāciju par to, ko skolēns dara pēc konkrētā izglītības posma beigšanas.

➤ **Mērķis: romu bērnu tiesību nodrošināšana**

- romu bērnu dzīves/mājas apstākļu izpēte, piesaistot bērnu tiesību aizsardzības centru un bāriņtiesu, lai pievērstu lielāku uzmanību tām romu ģimenēm, kuras sociāli un ekonomiskie apstākļi rada šķēršļus sociālajai iekļaušanai;
- romu bērnu tiesību uz sava potenciāla izmantošanu nodrošināšana, organizējot speciālus pasākumus bērnu talantu attīstīšanai;
- atbalsta pasākumu izstrāde un nodrošināšana jaunajām māmiņām –skolniecēm ar mērķi veicināt pamatizglītības pabeigšanu.

➤ **Mērķis: romu nodarbinātības veicināšana**

- tikšanos ar uzņēmējiem un darba devējiem organizēšana, lai rosinātu potenciālos

darba devējus sadarboties ar romiem, nodrošinot romiem darba prakses un patstāvīga darba iespējas;

- romu mediatora sadarbības ar pašvaldību sociālo lietu pārvaldes un NVA nodaļu darbiniekiem attīstīšana; piemēram, informācijas apkopošana par darba iespējām romiem un tās izplatīšana romiem pieejamā veidā (atbilstoši informatīvie kanāli un valoda);
- mentora nodrošināšana romiem - bezdarbniekiem darba intervijas laikā ar mērķi mazināt darba devēju negatīvo attieksmi;
- saiknes starp izglītības iestādi un potenciālajiem darba devējiem veidošanas jau izglītības iegūšanas procesā.

➤ **Mērķis: romu vēstures un kultūras stiprināšana un popularizēšana**

- tēmas par romu genocīdu Latvijā (1941.-1945.) iekļaušana mācību saturā skolā;
- materiālu par romu kultūru izveide un izplatīšana, īpaši izglītības iestādēs multikulturālas pieejas nodrošināšanai (piemēram, romu pasaku un leģendu grāmatas izveide).

2.3. Ieteikumi Latvijas romu platformas aktivitātēm

➤ **Nacionālais līmenis - Latvijas romu platformas stiprināšana un paplašināšana:**

- turpināt veicināt regulāro dialogu starp romu integrācijas politikas īstenošanā iesaistītajām pusēm;
- Reģionālo ekspertu tīkla romu integrācijas jautājumos paplašināšana – jaunu pašvaldību iesaistīšana (īpaši Rīgas reģiona);
- romu kopienas cilvēku individuālo vajadzību izpēte;
- atbalsts romu NVO projektu izstrādē un īstenošanā;
- pozitīvas sadarbības un pieredzes apmaiņas prakses veidošana
- dialoga un sadarbības pasākumu starp romiem un uzņēmējiem/darba devējiem organizēšana.

➤ **Pašvaldību līmenis - no vispārējā piedāvājuma izvēlēti un adaptēti pakalpojumi**

- Reģionālo ekspertu tīkla romu integrācijas jautājumos dalībnieku izglītošana un informēšana par romu sociālo problemātiku, tiesību jautājumiem un kultūras

sensitīviem jautājumiem;

- romu jauniešu aktivizēšana un iesaistīšana (kopīgu pasākumus romu un ne-romu jauniešiem organizēšana ar mērķi attīstīt starpkultūru dialogu; romu jauniešu motivēšana iesaistīties pašvaldību jauniešu centru darbībā utml.);
- izglītības un sociālās jomas pakalpojumu pielāgošana romu kopienas atbalstam;
- informācijas apmaiņas veidu un paņēmieni izpēte un izmantošana romu kopienas efektīvākai aizsniegšanai;
- labās prakses popularizēšana.

Noslēguma ziņojumu sagatavoja:

Daiga Zaķe, Dr.paed.

2017. gada 12. jūnijā

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Ziņojums sagatavots projekta „Latvijas romu platforma I: dialogs, sadarbība un iesaistīšana” ietvaros” Nr. JUST/2015/RDIS/AG/NRP2/8793 ar Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība 2014 – 2020” finansiālo atbalstu. Par tā saturu atbild Kultūras ministrija un tajā nav atsoguļots Eiropas Komisijas viedoklis.